

K. SEBESTYÉN JÓZSEF 1913

GENEALOGIAI FÜZETEK

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT

XI. ÉVFOLYAM

1913

5. és 6. SZÁM

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZERKESZTI:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE

KIADJA A SZERKESZTŐSÉG

MEGJELENIK KÉT HAVONKÉNT

KOLOZSVÁR

STIEF JENŐ ÉS TÁRSA KÖNYVNYOMDÁJA

TARTALOM.

SÁNDOR IMRE. Köblös Zoltán (Necrolog) — — — — —	133
SÁNDOR IMRE. Kolozsvár czimeres emlékei — — — — —	134
GYULAI RIKÁRD. Családtörténeti adatok — — — — —	141
FERENCZI SÁNDOR. Fáji János naplójának családtörténeti adatai — — — —	146
HOFFMANN GÉZA. Családi adatok gyűjtése a fajegészségügy szempontjából —	155

Adattár.

1637—1675. között. Ismeretlen följegyzései az iktári Bethlen családról. <i>Sándor Imre.</i>	156
1656. márczius 14. Gyarmathi gróf Balassa Imre a gyarmati végház kapitánya, stb. Dovály Mihálytól és feleségétől 230 tallért kölcsönöz, melynek fejében, a visszafizetés terhe alatt, a hitelezőket manumittálja és azt a házhelyet, a hol laknak, a hozzátartozó részekkel átengedi a visszaváltás idejéig <i>Ifj. Biás István.</i> —	157
1661. Apaffi Mihály donatiói. <i>Sándor Imre.</i> — — — — —	158

Szakirodalom.

Ujabb adattár a vargyasi Daniel család történetéhez. Szerkesztette Kelemen Lajos. S.	160
Dr. Temesváry János Erdély választott püspökei. (1618—1695.) <i>Szentmihályi.</i> — —	161
A görzsönyi Vargha család története. Irta dr. Vargha Zoltán. —re— — — — —	163
Szentpáli András és felesége Bornemissza Susána rövid deductioja. <i>Molnár Géza.</i> —	164

~~1000~~ Előfizetési ára: egy évre 8 korona, félévre 4 korona. ~~1000~~
 Szerkesztőség: Wesselényi Miklós-utca 7. Kiadóhivatal: Mikó-u. 2.
 Családtörténeti kérdézősködésekre csak előfizetőknek válaszolunk!

KIADVÁNYAINK

A KÖVETKEZŐ ÁRAKON RENDELHETŐK
 MEG A KIADÓHIVATALBAN:

GENEALOGIAI FÜZETEK

I. évfolyam 1903. — 2 korona.	VII. évfolyam 1909. — 6 kor.
II. " 1904. — 8 korona.	VIII. " 1910. — 6 kor.
IV. " 1906. — 6 korona.	IX. " 1911. — 8 kor.
V. " 1907. — 4 korona.	X. " 1912. — 8 kor.
VI. " 1908. — 6 korona.	I—X. " (teljes) — 70 kor.

BÁRÓ APOR PÉTER. Lusur mundi. Fordította Szász Ferencz.
 Ára — — — — — 1 korona.

KÖBLÖS ZOLTÁN. Magyar családtörténeti könyvszet.
 1472—1905. — — — — — 120 korona.

SÁNDOR IMRE. A csikszentsimoni Endes család levéltára
 (1544—1848) — — — — — 5 korona.

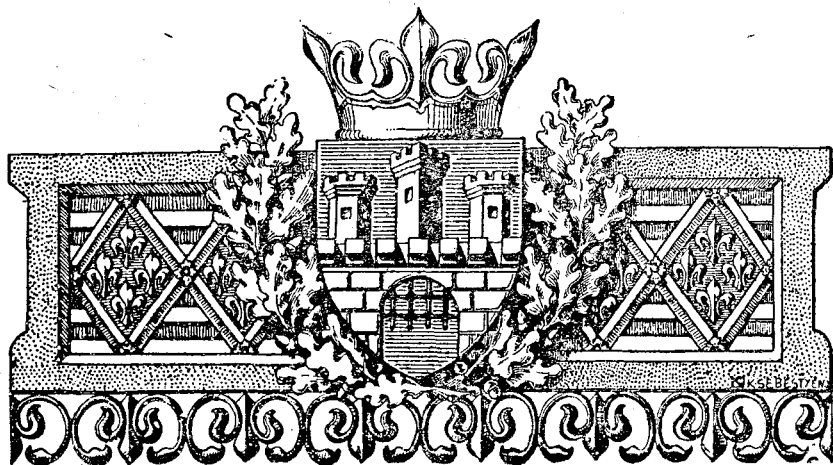
— Czimerhasználat — — — — — 1 korona.

— Br. Petrichevich Horváth család — — — — — 1 korona.

— A kolozsv. farkas-utcai ref. templom régi sírkövei 2 korona.

CZIMERLEVELEK:

- I. (1551—1629). 1910. — 2 korona. II. (1626—1660). 1912. 4 korona.

Kolozsvár czímeres emlékei.

30. Apaffi Gergely ezüst címere 1666.

Már említettem, hogy Apaffi Mihály fejedelem gyermekei — egynek kivételével — mind kiskorúkban szállottak sírba. Ez a sors érte az alig öt éves Gergelyt is (sz. 1661 szept. 11.) Az eset mélyen lesújtotta a fejedelmet, s nemcsak díszes temetést rendeztetett számára, de gondoskodott arról is, hogy művészi emléktárgyon örökítse meg kedvencének nevét.

A temetés az erdélyi előkelőségek jelenlétében, 1666 nov. 28-án ment végbe és három óráig tartott.¹ Maga a fejedelem és a fejedelemasszony azonban nem vettek részt a temetésen, mert ezt nem engedte a fejedelmi méltóság. Testét a farkas-utczai ref. templomba helyezték örök nyugalomra a két év előtt elhunyt kis öccse mellé. Mind a két sírt épen találták fel az 1911. évi restauráció alkalmával.

Emlékezetét kolozsvári ötvös-műhelyben készült 92×72 cm. nagyságú ezüst lap őrzi. Ennek középrészét az Apaffi címer foglalja el. Óvális pajzsban rákfarkas és fülvértés harci sisak elülről balharántosan egyenes karddal átalútva. A sisak mögött levágott szőlőág, mely a sisak csúcsa felett kétfelé válik. A pajzs felett hercegi zárt korona.

A pajzs hármass levélcsoportokból sorakozó domborított koszorúval van körülveve. Ezen alúl és felül átkötés; jobbról és balról egy-egy négyes rozetta van. Az egyes levelek vésett szélűek, s ponczolt árnyékolásúak. A pajzs lapja ezüst, domború. A sisak feje trébelt, ponczolt, rajta egy középpontba hajló három strucztozszerű domborított díszítéssel. Ormán gömb van, melyből

¹ *Keresztván Magvető* XXI. évf. 224. l. A kolozsv. univ. collegium seniorjának anyakönyve.

sisakdíszszerűen nyúlik ki a két szőlőág. A sisak nyakvértje 14 lefelé arányosan kisebbedő domború, ívelt, sima, rákfarkszerűen összeállított lemezből ábrázolt. A nyakvért előtt a domború oldalú háromszög formájú fülvért függ a sisaktestről. Ez simán domborított, közepén egy vastagabb, lefelé menedékes gerincz fut végig, ebből az oldalak felé levélerezetszerűen ívelt, domborított részek, ezek a fülvért külső iverével párhuzamosan és egyenletesen kisebbedő részekre osztottak, mélyítéssel. A sisakot átütő kard pengéje egyenes s egyenletesen keskenyedő; hegyben végződő. Keresztvasa egyenes, közepe felé szélesedő, a pengére, valamint markolatra hosszú tövist képező. Markolata egyenes, domború, egyik oldalra hegyesen kinyúló, lapos aljú kupakkal.

A szőlőinda alúl két végén metszett vastagabb, rövid, vízszintes állású ágcsonkból indul fölfelé, tövénél balról kettős, jobbról fennebb egy kaccsal. A csont maga domborított, keresztibe bordázott, s a bordák közt kis, kerek kalapácsütésekkel. Az inda simán domborított, vésett szélű. A sisak gombján felül kettőbe való inda között egy nagyobb kettős, a baloldali indán balról két külön kacs van. A levelek nem felelnek meg természetes leveleknek; három hármás, hegyes karajúak, domborítottak, vésett szélűek, bordázottak, s eltűnő soros poncsolásúak. A szőlőgerezdek különálló hosszas, körteformájú, domború szemekből állók. Az egész címmerkép aranyozva van.

A pajzs koszorúja és a külső köríratos szalag közt nagy, figurális díszítésű, aranyozott, domború kartus van. Két oldalt egy-egy szárnyas, karnélküli göndörhajú női törzs. Lejjebb szimmetrikus elhelyezésben két szörnyforma, alúl és felül egy-egy nagy akantuszszerű díszítés. E díszítések trébeltek, ponczoltak, helyenként köralakú ponczolással díszítettek.

A kartus felső részén nyugszik a hatalmas, zárt korona. Ez fölül kissé homorú, közepén egy nagyobb, s ezen egy kisebb, csúcsos gyöngygyel. Ivei domborúak, lefelé szélesedők, bordázottak, rajtuk kívül a középső gyöngy felé kisebbedő gyöngy-sorral. A koronatest domború, ponczolt alapú. Ennek közepén, s két oldalán egy-egy nagy levél, ezek közében domború akantuszszerű díszítés. A korona pántja keskeny, közepén díszes, négyes rosetta, majd két harántosan osztott óvális díszítés, s a két szélső, ékkövet ábrázoló dísz eperformájú.

Ez egész címtermű magas, négyszögletű ezüst lapra van erősítve, mely kívül váltakozva liliom és háromkarajú rosetta aranyozott, felszegezett csipkézettel van körülvéve. E csipkézet azonban ma már csak fönt és oldalt indítékaiban van meg. Négy szögletében belül egy-egy szárnyas angyalfejecske van.

Az alap csipkeszélű lemez, négy háromszögletű lapból van összerakva, közepe óválisan kivágva, s erre van szögezve a köríratos szalaggal határolt, domború címtermű, mely a négyszögű lap óvális kivágását fűdi, s ennek szélire van szögecselve.

A címert köríratos szalag övezi vésett, versalis latin betűkkel: INSIG(nia) ILLVSTR(issimi) · PVERI · GREGORII · APAFFI · CELSIS(simi) · TRANS(sylvaniae) PRIN(cipis) D(omini) MICHAELIS · APAFI · DEI · GRA(tia) · PRIN(cipis) · TRAN(sylvaniae) · PAR(cium) · RE(gni) · HVN(gariae) · D(omini) · ET · SI(culorum) · CO(mitis) FILY · CHARISSIM(i) · OBYT · DIE · XI · 8Bo · SVAE · 5 · A(nno) 1666.

Az óvális lap hátán tintával felírva, súlya 14 font, 2 Lot. — Továbbá kis kerek mesterjegy (?) domború verőben 3-as szám.

A köríratos szalaggal körülvelt óvális címermű lemezének legnagyobb hosszátmérője 85, legnagyobb szélességi átmérete 64 cm.

Csipkeszerű öntött ezüst keretét kivéve, ép, kevésbé rongált állapotban van. A korona felső gyöngyén, az abroncs középső rozettáján, s két szélső nagy levelén egy-egy fúrat van, valószínűleg kőnek, vagy boglárnak megerősítésére.

Eléggé gondos, szép kivitelű mű, korának heraldikája szerint elég jó is. Ezt is a farkas-utczai ref. templom gazdag gyűjteményében találtuk.

31. Ebeni István ezüst címere 1666.

A XVII. század második felében szereplő erdélyi főuraink között Ebeni István kiváló helyet foglal el. Fényes tehetségeit fejedelemünk nagybecsülték s több irányban igénybe is vették. 1644-ben kerül Rákóczi György udvarába. Négy év múlva már fontos küldetésben jár a temesvári basánál. Ugyanekkor egyik levelében, mint elsőrendű aulae familiarist említi a fejedelem. A következő évben a török portára küldött követség tagja. De ezt megelőzőleg is többször járt Konstantinápolyban. Fejedelmétől nyert megbízásainak mindenkor sikeresen felelt meg s így könnyen érthető, hogy egyre magasabb állásokba, méltóságokba jut. 1651-ben még csak allovázmester, de már a következő évben főlovázmesteri címmel emlegetik a levelek. Ekkortájt lett Tordavármegye főispánja. 1656 januárjában Zrinyi Miklósnál Csáktornyan jár követségben, a ki oly szívesen látja, mintha atyafia volna. Részt vesz az 1657-ki lengyel hadjáratban, s az ott elesett Kemény Boldizsár utódjaként kapja a kolozsmegyei főispánságot. 1657 szept. 26-án volt beiktatása Bánffi Zsigmond és Bánffi György fejedelmi biztosok jelenlétében. Rövid ideig a váradi főkapitányságot is betöltötte, de ezt csakhamar elcserélte a szamosújvári kapitánysággal. Ekkor vétetett be a tanácsurak közé. Ez utóbbi méltóságait már Barcsai fejedelemtől nyerte, a ki birtokadományozással is igyekszik magához bilincselni a kiváló férfit, de mindhiába! Rákóczy a legelső személyes találkozás alkalmával visszahódítja magának. 1659 nov. 23-án a Barcsai ellen vívott harcban épen Ebeni tünteti ki magát legjobban. A gyalui ütközet

után Magyarországra menekül s onnan csak Kemény Jánossal jön vissza. Kemény és Apaffi fejedelmek alatt is viseli tisztségeit, mindkettőnek ezek mellett tevékeny hadvezére.¹ Különösen Apaffi becülte sokra hadi ismereteit.

Kolozsvári szereplése a város nehéz megpróbáltatásának napjaira esik. Ugyanis Rákóczy eleste után egy új párt alakult Erdélyben, mely a szerfőlött elhatalmasodott török ellenében a német segítségbe vetette bizodalmát. E párt Kemény Jánosban találta meg fejét. Hozzácsatlakoztak a Rákóczy-párt bujdosó hívei, s ezek között Ebeni is.

A német és magyar sereg élén Erdélybe nyomuló Kemény Jánost Kolozsvár hódolattal fogadta. Ennek jeléül „harmadnapi gazdálkodásra“ másfélezer német gyalog és lovascsapatot fogadott be várába. Kemény János pedig Ebeni István vezérlete alatt ezer magyar lovaszt helyezett el a várban. Mindez Montecucculi terve szerint történt, mert ő a nyílt ütközet elől kitérni óhajtott s Erdélynek biztosítását a várak megerősítése által vélte elérhetőnek. A beszállított hadak azonban erősen visszaéltek a város bizalmával. A polgárok fegyvereit elszedték s a hadak élelmezése körül oly erőszakosan jártak el, hogy a város majdnem koldusbotra jutott. Az ilyen módon való „harmadnapi gazdálkodás“ harmadfél évig tartott. Midőn a város már kipusztult, a vidékre kalandoztak ajándék marhákat felhajtani. A tulajdonosok Ebeninél panaszt emeltek, a ki az őrséget szigoruan megfeddte, de minthogy ezek, a marhák visszaadását megígérték, nem büntette meg őket. A kolozsváriak szerfőlött zugolódtak a kimélet miatt, még növelte ezt egyesek izgatása. Egy Szentkirályi nevű szolgabíró a német őrség között bujtogatott, állítván, hogy Ebeni elárulta őket s leölésüket vette tervbe. Már-már a német őrség lázadásától lehetett tartani, midőn Apaffi fejedelem rendeletéből Béli Pál egy csapat élén a városban megjelent, az utcákat elfoglalta és az egész helyőrséget engedelmességre térítette.²

Ebeninek Kun Ilonával kötött házasságáról a 29. fejezetben tettem említést. Nejét csak öt hónappal élte túl. Szamosújvárt 1666. szept. 1-én halt meg és Kolozsvárt okt. 12-én nagy ünnepélylyel temettetett el a maga készített „rakott sírba“ felesége mellé.³ Emlékezetére igen gondos munkával egy 41×32 cm. nagyságú aranyozott ezüst címerez lap készült.

A címzer keretétől óvális levélkoszorú szolgál. Ez egymásután sorakozó hármas levélcsoportokból áll. Domborított munka, melyen a levelek véséssel vannak kiemelve és ponczolással árnyékolva. A koszorú négy helyen át van kötve, s az ekként alkotott

¹ Századok 1887. 622—624.

² Jakab E. Kolozsv. tört. II. 734—748.

³ Századok 1888. 353.

negyedek közepére kis kerek lapocska van alkalmazva. Közvetlenül a koszorún belül, ponczolt alapon, kétsoros versalis betűkkel vésett következő felírat:

INSIGNIA : SPECTABILIS : AC : GENEROSI : D(omini)
STEPHANI : EBENI : DE : GYERO : MONOSTOR : CELSI(tudini)
PRI(ncipis) TRAN(sylvani)AE : CONSIL(iarii) INTIMI : COMITIS :
INCLYTI : COMITATVS : COLOSI(jitt át megy a belső sorba)ENSIS :
CIVITATIS : AC : PRESIDY : COLOSVAR : CAPITANEI : OBYT :
DIE : 30 : MENSIS : AVGVSTI : AETAT(is) SV(a)E : 61 : AN(no) 1666.

E köríraton belül barok kartusban a címér. Kerekded pajzsban vágtató lovon ülő vitéz, jobbjobban solymot tart, baljában a kantárszár. Kiséretében vadászkutyája szalad hátratekintő fejjel.

A vitéz borotvált arcú. Fején magas, két tollal tűzött prémkucsma. Mellén rövid, hátul hosszabbra szabott kilenczgombos kabát feszül. Lábán szűk nadrág és magasszárú sarkantus csizma. Övéről négypántos hüvelyben egyenes keresztvasú és markolatú kardja függ. Nyerge alacsony, fölfele szélesedő kápával. Rászerelve két tok, egyik pisztoly, a másik egyenes, végén nagygombos, keresztvas nélküli tőre számára. A kengyel díszített, de keskeny formájú. A lótakaró hegyesre szabott. Rosettával és pontokkal díszített, végein hármas bojt csüng.

E címmelrel tehát jelenetes címereink sorát növeljük, s kétségkívül heraldikai emlékeink egyik igen érdekes darabját őrizzük benne.

A kartus erősen domborított, körös és soros pontozással alkotott négy díszítményt foglal magában. Fent szembenéző oroszán fejet, alant ugyanazt, de már kisebb kivitelben. Két oldalt szakállas férfi torz profilját látjuk.

Az ezüst lapnak a koszorú által határolt négy szögletében egy-egy domború rosetta van.

A hátán levő feljegyzés szerint súlya 1 font, 9 lat. Ugyanitt a következő szöveget látjuk bekarcolva: „SA:K. Kolosv. AED. — 1761. ren. Jos. Molnár.“ Valószínű, hogy a renováló mester a lap széleit levágta, mert az aránytalanul keskeny. A levágott részen lehetett a mesterjegy.

Apaffi Gergely címerével egy kéz munkájának látszik. Gondosságra törekvő ezüstműves mestert árul el, a kinek azonban vonalvezetése és rajzbeli készsége bizonytalan.

E becses heraldikai emlékünktől fentartásáért a farkas-utczai ref. templom gondozóit illeti a hála.

32. Istvándi Bálint címere 1670.

Szereplési körét ki nem nyomozhattam azon kolozsvári polgárnak, a kinek emlékét egyszerű bár, de csinos kivitelű — fehér selyemre festett — címér őrzi. Ez renaissance formájú pajzsban van foglalva.

Vörös pajzsfőben arany szarufa fölött — a szarufa oldalaival párhuzamosan fektetett — egy-egy ezüst Anjou-liliom. A pajzs alján, zöld téren, kékben leveles koronán álló kiterjesztett szárnyú ezüst galamb csőrében zöld ágat tart. Nyílt, koronás sisakjának dísze növekvő kettősfarkú oroszlán, felemelt jobbában ezüst liliomot, baljában zöld ágat tart. Takarók kék-arany, vörös-ezüst.

Felírata: *Insignia gener[osi] ac nobilis viri d[omini] Valentinii Istváni de Colosvar qui obiit anno d[omi]ni 1670. die 4. Junii, aetatis suae 64.*

Ezen emléket szintén a farkas-utczai ref. templom őrzi.

33. Kun Lázár czímere 1674.

Kun István Barcsai Ákosnak kiváló híve volt, a kit e miatt Rákóczy György halálra üldözött. Mikor a török Apaffit fejedlemmé tette, a hozzácsatlakozott kevés számú főúraink sorában találjuk Kun Istvánt is. Hűsége jutalmául nyerte Hunyadmegye főispánságát. Később Küküllőmegye főispánja és a fejedelmi tábla ülnöke lesz. Az 1674. év végén, Bánffy Dénes elfogatása idejében rövid ideig helyettes kolozsvári főkapitány.¹ Erre az időre esik nejétől Basa Ilonától született s immár férfi kort ért nagyreményű fiának, Lázárnak halála. Az ő emlékére készült czímeres emléket a farkas-utczai ref. templom őrzi. Ez 74×51 cm. nagyságú fekete falemezre van festve.

Arany koszorúba foglalt óvális veres pajzsban, lebegő leveles koronán könyöklő pánczélos kar, kezében egyenes kardot tart, melyre arany oroszlánfej s e fölé korona van tűzve.

A pajzs két oldalán egy-egy magyaros virágmotivum.

A czímer alatt és felett a következő aranybetűs felírat:

Insignia sp(ectabilis) ac g(e)n(e)r(osi) d(omini) d(omi)ni Lázári Kun de Osdola, filii sp(ectabilis) ac g(e)n(e)r(osi) d(omini) d(omi)ni Stephani Kun de Osdola, ex sp(ectabili) ac g(e)n(e)r(osa) d(omi)na Helena Basa de Zabola. Obiit Claudiop(oli) a(nno) 1674. die 14. Decembr(is) aetat(is) 26. currente. — Flos fluer(it) splendens forte de coalma parentu(m) su(or)u(m) moeror fletus comite singul(e) amarus, ite per exemplu(m) qui stas ne rue sicce. Vado viam quam Tu mox comiteris homo. — Repinxit: Gregor(ius) Herepei.

Ezen eléggé csinos kivitelű emléklap renaissance izlésű faragott és festett fakeretbe van foglalva.

34. Döbrői Gáspár czímere 1678.

Döbrői, vagy talán helyesebben Debrősi Gáspár nevével azon alkalomból találkozunk, midőn Kolozsvár városa némely birtokait

¹ Századok 1888. évf. 341.

a török és tatár hadisarcz kifizetése végett az unitárius és református egyházaknak elzálogosította. Ezen kötésnél 1667-ben Deb-
rősi és társai, mint „curatorum bonorum dictae ecclesiae refor-
matae Claudiopolitanae“ szerepelnek.¹ Ugyanezen minőségét említi
az emlékére készült czímeres tábla is, de ez természetesen csak
mellékes hivatala volt. Főfoglalkozásként a kolozsvári várnagyságot
töltötte be.

A farkas-utczai ref. templomban őrzött, fehér selyemre víz-
festéssel, csinos, heraldikus kivitelben készült czímere ez:

Tagolt, renaissance kék pajzsban, zöld téren kettősfarkú orosz-
lán, jobbában három természetes, fehér lilium zöld leveles szárát
fogja. Nyílt, koronás sisakjának dísze három természetes, leveles
fehér lilium. Takarók kék-arany, vörös-ezüst.

Ezüsttel keretelt, óvális kék szalagján a következő felírat:

*Insignia g(ene)rosi d(omini) Gaspari Döbrői per aliquot
annos eivít(a)tis Colos(var) castel(lani) ac ibidem eccl(esi)ae
refor(ma)tae curat(or)is benefici obiit ult(ima) Mar(tii) 1678.*

35. A szücs czéh jelvénye 1684.

Az Unió-utczza 15. sz. ház emeleti részén, közvetlenül az
udvar felőli eresz alatt egy domború kőfaragványt találunk. Sajnos,
felerésze el van falazva. Nem ütközik azonban nehézségbe az
eltakart részt képzeletünkben teljes bizonyossággal kiegészíteni. A
czímerkép, vagy jelvény eltakart része, a még látható részletből
következtetve, csak ismétlése az el nem falazott alaknak.

Két, barokos díszben ágaskodó, hátratekintő oroszlán mellső
lábaival szücsfésűt tart, melynek hátlapja bundabőrrel van bevonva,
A fésű felett háromleveles rangkorona. A faragvány két oldalára
elosztva volt bevésve az évszám: 1684. A két első számjegy azon-
ban szintén el van falazva s így nem látható.

A jobboldali oroszlánnak csak nyaka, mellső- s egyik hátsó
lába látszik.

E jelvény eléggé beszédes arra, hogy minden tévedés kizá-
rásával az egykori szücs czéh jelvényét ismerjük fel benne.

36. Polyk János czímere 1689.

Várad eleste után Kolozsvár végvárossá tétetvén, falainak,
kapuinak és bástyáinak nagyobb gondviselésére szorítottatott. A javi-
tásokat részben az ország vállalta, de nagyobb részben magának
a városnak kellett azt teljesíteni. Ezen javítási munkálatokról hozott
városi határozatok említik legelőbb Polyk János nevét. Így a töb-
bek között 1679 május 19-én hozott közgyűlési határozat arról

¹ *Jakab E.* Kolozsvár tört. Oklevt. II. k. 398. 402.

Apaffi Gergely címere 1666.

Székely László címere 1692.

Szűcs czéh
jelvénye 1684.

Ebeni István címere 1681.

intézkedik, hogy a czéhek építsék meg tornyaikat, Polyik János fizetőmester pedig a város pénztárából fedezze a költségeket. A következő évben már mint alkapitány és fizetőmester szerepel, mikor a fiscus nevében lepecsételi a magtalanul elhalt Gilányi Jakab házát.¹ Ezen hivatala mellett viselte még a református egyház gondnoki tisztségét is.²

Az emlékezetére készült csinos, fehér selyemre festett ravatalos czímert szintén a farkas-utczai ref. templom őrzi.

Renaissance izlésű kék pajzsban, virágos zöld téren könyöklő vörös ruhás, zöld hajtókás kar, kezében egyenes kardot tart, melyre ezüst tekercsű, zöld turbános, szakállas törökfej van tűzve. Szembenéző, nyílt, koronás sisakjának díszje nyílt szárny pár között a törökfejes kard czölöpösen állítva. Takarók arany és ezüst színben tartva.

Ezüsttel keretelt, óvális kék szalagon a következő aranybetűs felírat látható:

Insig(nia) g(ene)rosi d(omi)ni Joannis Polyik de Várad, civit(a)tis Kolosvar praesidi(um) suae celsit(udin)is ibid(em) locat(um) vice capitanei, obiit die 14. X-bris anno 1689. aetatis suae 65.

E felírat sok helyen erősen lepattogzott.

Sándor Imre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Családtörténeti adatok

a S. Gyulai család levéltárából.

(Negyedik közlemény.)

Macskási. Néh. Boldizsárnak Hollaki Rózától való leánya 1852-ben kiskorú. O. sz. 1138. — Éva 1739-ben S. Gyulai Gergely özvegye. O. sz. 272 és Kf. 12. — Farkas neje uzoni Beldi Klára 1772-ben. O. sz. 263. — Jánosnak oroszféji Mikó Borbálától való gyermekei: 1. Péter, 2. Miklós, 3. János. 4. Terézia monostorszegi Budai Istvánné, 5. Éva S. Gyulai Gergelyné. O. sz. Kf. 12. — Péter és neje bere-keresztúri Keresztúri Terézia 1777-ben. O. sz. 285, 686. — Terézia és férje Rác József 1821-ben. O. sz. 720., 721, 722

Magyari István és neje Tarczai Margit (azelőtt Sarkantyús Andrásné) 1592-ben. O. sz. 18.

Magyari (nagy-bányai) János özvegye Fodor Sára és fia István 1747-ben O. sz. 198. — Jánosné S. Gyulai Kata (azelőtt Szalárdi Ferenczné) 1664-ben O. sz. 127. — (Néh.) Miklós, János

¹ *Jakab E.* Kolozsv. tört. II. 751. 753.

² U. o. Oklevt. II. k. 398. 402.

és egy hajadon leány, kik édes testvérek voltak 1786-ban említve.
O. sz. 282.

Majlát Margit csucsi Tomori alias Tokos Istvánné. O. sz. 247.

Mákné Licstein Julia fia Ferencz 1850-ben 15 éves r. kath. O. sz. 1106.

Makrai Istvánnak gr. Bethlen Évától való fia Elek. O. sz. Kf. 16.

Maksai Lidia 1844-ben Ferencz Zsigmondné. O. sz. 1039.

Maksai (nyárádtői) Mihályné károlyvári Dindár Julia 1749-ben. O. sz. 207.

Máli Mária 1839/40 Hankovics György özvegye. O. sz. 950.

Máriássy Istvánnak Szokolyi Klárától való leánya Éva, Gyulai (Szöke) Ferenczné. O. sz. 227a.

Márk Borbála és férje Antal Mihály 1847-ben néhaiak. O. sz. 1072.

Márton Ilona 1839/40 Kis István özvegye. O. sz. 950.

Márton (felső-csernátoni)

János { } János 1768-ban alcsernátoni lakos és gyalog katona.

O. sz. 240. --- János és fia Antal-Mihály 1783-ban. O. sz. 281.

Máté Katalin Deák Mátyásné 1816 előtt. O. sz. 686.

Mattai Lőrincz özvegye váradi Kis Anna 1621-ben. O. sz. 150.200.

Méhesi Péter özvegye br. Bánffi Anna † 1843 márcz. elején. O. sz. 1025.

Méhesi János és fia Sándor 1850-ben, utóbbi ekkor 13 éves, r. kath. O. sz. 1106.

Péter, 1843 néh.
br. Bánffi Anna, † 1843, márcz. elején

József, 1843 Anna, 1843 Mária, 1843

Mészáros András özvegye Kovács Judit 1731-ben 60 éves. O. sz. 185.

Mezeinek Olajostól való fia Ferencz 1731-ben O. sz. 185.

Mihálcz Elek özvegye Pálffi Anna 1809-ben. O. sz. 538.

Mihálszki János és fia Károly 1850-ben, utóbbi ekkor 12 éves, r. kath.

Mikes (gróf) János és neje gr. Mikes Rózália 1798-ban. O. sz. 411, 686. — Rózália és férje gr. Nemes János 1864-ben. O. sz. 1213. — Zsigmond és neje (Ügron) Julia 1801-ben. O. sz. 448, 686.

Miklós (dálnoki) Mihály özvegye angyalosi Forró Rákhel 1842-ben 72 éves, ref. O. sz. 974.

Mikó Ilona és férje gr. Wass Dániel 1769-ben néhaiak. O. sz. 274/a.

Mikó (oltszemi)

Miklós, 1589, 1630 néh.
Tomori Petrona, 1586, 1630 néh.

Miklós 1630	Anna, 1630 felfalusi	Kata, 1630 vajdaszegi	Erzsébet 1630-ban hajadon.
Gáspár Miklós, 1630		Gerendí László, 1630	

O. sz. 247, Kf. 10.

Mikó (oroszfáji)

Balázs
Apaífi Magdolna

Miklós	Ferencz	Gábor
Miklós	Zsigmond	Gábor
Havasalji Klára		

Klára Almádi István	Kata Simonífi Mihály	Borbála Macskási János	Erzsébet a) galgói Rác János b) m.-cseszvei Eperjesi Samú.
---------------------------	-------------------------	------------------------------	---

O. sz. Kf. 12.

Mikó (gróf) Károlyné gr. Wass Eszter. O. sz. Kf. 11. —
Krisztína gr. Bethlen Károly özvegye 1839/40. O. sz. 950. — Mik-
lósné gr. Bethlen Klára. O. sz. Kf. 71.

Pál } István
gr. Bethlen Klára { Ferencz. O. sz. Kf. 16.

Miske György fia Pál 1850-ben 12 éves, r. kath. O. sz. 1106.

Miske Ilona csucsi Tomori aliter Tokos Istvánné. O. sz. 247.

Miske (báró) Imre özvegye Tordai Krisztina 1774-ben. O.
sz. 275. — József és neje br. Domokos Terézia 1801-ben. O. sz.
444, 686.

Móhai

János
Baranyi Erzsébet

Farkas †	László 1654	Sándor 1654	János 1654 O. sz. 247.
-------------	----------------	----------------	---------------------------

Mohai (maros-gezsei) Sándorné, Gál Alojzia 1848-ban. O.
sz. 1090.

Molnár Andrásné Dombrava Anna 1891-ben. O. sz. 1343.
— Jánosné Senior Anna 1656-ban. O. sz. 95.

Molnár (valkai) József egybekelt S. Gyulai Nepomuczenával
M.-Vásárhelyt 1858 ápr. 6-án (r. kath.) O. sz. 1304.

Móré Mihályné Ispán Borbála. O. sz. Kf. 15.

Mihály { Zsófia borosjenői Tisza István
 { Zsuzsa borosjenői Zöldi Demeter

O. sz. 29, Kf. 15.

Nábrádi Borbála Bajnai Lajosné 1813-ban, O. sz. 597.

Nadányi (nadányi) Gergely és neje Debreczeni Kata 1615-ben
néhaiak. O. sz. 49—51, 54, 56, 61, 66, 72, 76, 77, 90a.

Nádasdy (gróf) Ferenczné Brandt Amália 1878-ban. O. sz. 1256.

Nádudvari Elek és József fivérek 1811-ben. O. sz. 568., 665., 666, 668. — Józsefné Galambfalvi Julia 1807-ben. O. sz. 500, 686. — Kata Selye Ferencz özvegye 1731-ben 50 éves. O. sz. 185.

Nagy Borbála férje kisborosnyói Tompa Miklós † Kis-Borosnyón 1828, IX 15-én, 56 év. kor.; temetve u. o. O. sz. 787. — Gergely özvegye váradi Kis Judit 1621-ben. O. sz. 29., 150, 200. — Néh. Lőrincz fia András 1731-ben. O. sz. 185. — Péterné Ujfalvi Anna 1776-ban. O. sz. 285. — Sára és férje Sipos Pál 1849-ben. O. sz. 1102. — Zsuzsa és férje Köpeczi Elek 1804-ben. O. sz. 480.

Nagy (gelenczei) Néh. Ferencz fiai: Ferencz és György 1850-ben. O. sz. 1109.

Nagy (héjasfalvi)

Zsigmond
Tisza Klára

Pál †	József †	Zsigmond	Sándor	O. sz. 150.
----------	-------------	----------	--------	-------------

Nagy (petelei)

Boldizsár 1747 gr. Kornis Éva 1747 néh.	}	Borbála 1747	O. sz. 199.
--	---	-----------------	-------------

Nagy alias Pellya (feleki) János eskövője kereszturi Furka Salomiával 1770-ben. O. sz. 286. University Library Cluj

Nagy alias Szigyártó György özvegye Koncz Anna 1731-ben 60 éves. O. sz. 185.

Naláczi Zsuzsa Fekete Lőrincz özvegye 1777-ben. O. sz. 285.

Naláczi (báró) István özvegye gr. Toldalagi Zsuzsa 1777-ben. O. sz. 285.

Nápolyi (Mária?) a Gábor leánya csicsó-keresztúri Torma Kristóf özvegye 1748-ban. O. sz. 205.

Nápradi Zsuzsa m.-cesztvei Eperjesi Lászlóné. O. sz. Kf. 12.

Nálha alias Barth Borbála Adami Péter özvegye † 1684, VIII. 10-én. O. sz. 22.

Némái Mártonné Jánosi O. sz. Kf. 12.

Nemes (Maros-Vásárhelyről)

György, deák, 1731 néhai m.-vásárhelyi Koncz Erzsébet 1731.	}	Pál 1731 néh.
--	---	---------------

Nemes Györgyné galgói Rác Kata. O. sz. Kf. 12. — Judit és férje medgyesfalvi Boldizsár István 1731-ben. O. sz. 185.

Nemes (hidvégi gróf) Ádám: né br. Bornemissza Jozefa 1809-ben. O. sz. 536, 537. — Ádám 1808-ban 39 éves. O. sz. 520. — György özvegye br. Bornemissza Krisztina 1809 és 1815-ben említve. O. sz. 436, 655. — János és neje gr. Mikes Rózália 1864-ben. O. sz. 1213. — Zsuzsa 1855-ben Kopp tábornok neje. O. sz. 1165. — Zsuzsa gr. Teleki Imréné. O. sz. Kn. 3.

Nemes (hidvégi gróf)

Tamás, 1765 néhai		Sára, 1765 Gyártás Pál	Ferencz, 1782. néh. bethleni gr. Bethlen Druzsanna, 1782. néhai
Éva, 1765. néh. kilynyi Székely Mihály	Judit, 1765. néh. cs.-keresztúri Torma György	Judit, 1782. néh gr. Földvár István 1782. néh.	György, 1782 (br. Bornemisza Krisztina)
Ferencz, 1782. 1803. V. 22. néh. Horányi Franciska esk. 1764 I. 7, † 1798, I. 12.	József 1782, 99 a) s.-sz.-iványi Henter István, 1782 [b] gr. Toldalagi Ferencz]	Judit, 1782. néh gr. Földvár István 1782. néh.	Gábor, 1782. néh. gr. Wass Erzsébet 1782
Anna, 1795 † 1816 I. 2 és 26 között S. Gyulai Elek 1795., 1803. néh.	János 1795 † Kézdi-Esztelme- ken a ferenczendiek zárdájában 1843 július havában	Antal 1801-ben 30 éves † 1812 VI. 18 és XII 5 között Czirjék Franciska 1812	Károly 1782 György 1782
	Abrahám	?-tól Gábor sz. 1799 III. 6-án Gyulatelkén	
		Vincze	

O. sz. 315, 391, 405, 407, 408, 410, 411, 414, 417, 318, 430, 451, 460, 463, 464, 466, 470 - 473,
475, 495, 496, 498, 501, 507 - 510, 512 - 514, 516 - 518, 523 - 525, 533, 555, 564, 571, 609, 619,
686, 902, 925, 1313. Kn. 24, Kf. 16.

Akadás de Sebuss	{ Vincze 1253	{ Domokos	{ László	{ Mihály	{ György
					Nemes Bálint
					Mihály
					Mihály
					Bálint
					Balázs
					Tamás
					János
					Mátyás
					Ádám 1755 gróf Tordai Zsuzsa
		János 1755	László 1755	Zzsuzsa 1755	

O. sz. 219. (Grófi diploma).

S. Gyulai Rikárd.

Faji János naplójának családtörténeti adatai.

(Ötödik közlemény.)

- Bentze* Illyés, „ki is volt az alvinczi kastélyban feles esztendőig a püspök uraknak számtartója“ eltem. 1737. II. 12. Alvincz. (231. l.) — János Márton fia) ker. 1739. VI. 14. Alvincz. (259. l.) — Kata I. *Kolosi* I. György.
- Beregszászi* Anna I. *Győrffi* II. János.
- Bertz* Sámuelné. özv., eltem. 1753. I. 22. Alvincz. (318. l.)
- Biró* Erzsébet I. özv. *Kertsedí* I. Jánosné. — Józsefné, szül. *Trintsini* Sára, eltem. 1751. III. 14. Csóra. (309. l.)
- Bisi* Ilona I. *Szabó* József, enyedi.
- Boër* Sára I. *Pestesi* István, magyarigeni.
- Bogdány* Sára I. *Csonka* Györgyné, özv.
- Borbély* György, szalatkai, őesk. özv. *Jenei* III. Györgynével 1745. IX. 21. Alvincz. (281. l.); eltem. 1753. XI. 18. Alvincz (320. l.)
- Boros* Lőrincz (B. Zsófia nevű leánynak fia) ker. 1736. II. 17. Alvincz. (226. l.) — Zsófia I. *Fodor* Lászlóné.¹
- Borsai* Éva I. *Vajainé*, özv. — Pál említettik 1736. I. 10. Veres-egyháza. (225. l.)
- Brassai* Erzsébet I. *Demeter* István.
- Buzinkai* Mária I. *Kaprontzainé* II., özv., nemes.
- Csonka* Györgyné, özv. (szül. *Bogdány* Sára) eltem. 1748. III. 21. Alvincz. (292. l.)

¹ 1738. III. 9-én Alvinczen ekklézsiát követett.

Czinege Ilona l. **Járai György**.

Darlai Mihály öesk. **Talavala** II. **Máriával** 1740. II. 9. Alvincz. (262. l.)

Deáki József l. [**Filep**] **József**, deáki.

Deme Szabó Erzsébet. (l. **László** leánya) ker. 1755. I. 19. Alvincz. (325. l.) — **György** (l. **László** fia) ker. 1745. XII. 7. Alvincz. (282. l.) — **József** (l. **László** fia) ker. 1744. III. 26. Alvincz. (279. l.) — **Klára** (l. **László** leánya) ker. 1740. I. 26. Alvincz. (262. l.); eltem. 1742. IV. 8. Alvincz. (270. l.)¹ — II. **László** (l. **László** fia) ker. 1742. I. 7. Alvincz. (269. l.) — **Mihály** (l. **László** fia) ker. 1752. VI. 15. Alvincz. (315. l.)

Demeter István öesk. **Brassai** Erzsébettel 1754. VIII. 12. Alvincz. (324. l.)

Désfalvi Farkasné, özv. tek., szül. **Katonai** Krisztina, eltem. 1750. VI. 11. Mikeszásza. (305—306. l.) (Második temető pap **Keszeg Imre** borbereki ref. lelkipásztor.)

Détsi Rebeka l. **Babartzi** Mihályné.

Diószegi Anna l. **Köntzei** Lőrinczné, özv. — **Éva** (**Márton** leánya) ker. 1751. VII. 25. Alvincz. (310. l.); eltem. 1755. VII. 6. Alvincz. (326. l.) — **József** öesk. **Sebesi** Évával 1739. I. 12. Alvincz. (249. l.) — **Mária** (**Márton** leánya) ker. 1749. V. 4. Alvincz. (298. l.)

Dudás Mária, kolosi (k. **D. György** leánya) ker. 1743. VI. 16. Alvincz. (274. l.)

Enyedi István † 1713.²

Etsedi József (tek. úr.) 1746. I. 6-án, Alvinczen említették először. Eltem. 1754. V. 23. Borberek. (324. l.)

Fábián Sámuel „rövid betegsége után“ † 1737. VII. 4. Borberek, eltem. u. o. VII. 7. (234. l.)

Farkas Debora l. **Sinka** Mártonné, özv. — **Terézia** l. **Fodor** Dániel.

Fazekas I. **Ádám** és II. **Dániel** (l. **Dániel** ikerfiai) ker. 1739. VII. 15. Borberek. (259. l.) — II. **Ádám**, vásárhelyi, (István fia) ker. 1744. VIII. 8. Alvincz. (279. l.) — **Anna** (István leánya) ker. 1741. X. 23. (268. l.) — **Ferencz** eltem. 1735. VIII. 6. Alvincz. (213. l.) — **György**, vásárhelyi (István fia) ker. 1749. IV. 26. Alvincz. (298. l.) — **István**, vásárhelyi, és özv. **Rátz** Andrásné szül. **Tartzali** Krisztina) öesk. 1738. XII. 8. Alvincz. (249. l.) — **Julia**, vásárhelyi, (István leánya) ker. 1739. IX. 4. Alvincz. (260. l.) — **Mihály**, ugrai, öesk. **Kertsedí** Judittal 1735. XI. 1. Alvincz. (225. l.) — I. **Német** Fazekas. — **Sámuel**, dévai,

¹ A keresztelésnél csak mint **Deme Klára** szerepel. Mi azonban valószínűnek tartjuk, hogy **Deme Klára** azonos evvel a **Deme Szabó Klarával**.

² Látszik, hogy csak pusztán az emlékezetére támaszkodva jegyezte fel két évtizeddel utóbb **Fáji**, mert **Enyedi István** 1714. VIII. 15-én halt meg Nagyenyeden.

- (károlyfejevári lakós) öesk. *Szabó* Sárával 1735. X. 24. Alvincz. (225. I.)
- [*Filep*] József, deáki, követi szigeti *Gyula* Istvánt az erdélyi ref. püspöki székben. 1740.
- Finta* I. Márton, kertsedi, eltem, 1752. XII. 18. Alvincz. (320. I.)¹
- Flóra* alias *Virág* Miklós I. az utóbbi alatt.
- Fodor* Anna (József leánya) ker. 1751. III. 1. Alvincz. (309. I.) —
Dániel öesk. *Fazekas* Teréziával 1748. II. 8. Alvincz. (291. I.)
— István (József fia) ker. 1752. V. 9. Alvincz. (314. I.) —
János (László fia) ker. 1755. XII. 2. Alvincz. (327. I.) —
Judít (József leánya) ker. 1754. IX. 9. Alvincz. (324. I.) —
Kata (József leánya) ker. 1753. V. 27. Alvincz. (319. I.) — Klára
(József leánya) ker. 1750. I. 14. Alvincz. (303. I.) — László
öesk. *Boros* Zsófiával 1739. I. 29. Alvincz. (250. I.), majd
özvegyen maradván, 1754. II. 9-én tartja esküvőjét második
feleségével, *Jenei* Évával. Alvincz. (280. I.) — Lászlóné (sz.
Boros Zsófia) eltem. 1740. XI. 2. Alvincz. (265. I.) — Mária
I. *Tserntfalusi* Ádámné. — I. Sámuel (László fia) ker. 1739.
XII. 9. Alvincz. (261. I.) — II. Sámuel (László fia) ker. 1751.
III. 18. Alvincz. (309. I.)
- Fogarasi* Gáborné, özv., szül. *Iratosi* Rebeka, eltem. 1752. XII.
28. Alvincz. (317. I.) — János nevű „bujdosó ember“ eltem
1739. XI. 11. Alvincz. (261. I.)
- Fólnagy* Anna (providus Pál leánya) ker. 1754. II. 14. Alvincz.
(321. I.) — Mihály (providus Pál fia) ker. 1750. X. 3. Alvincz.
(307. I.)
- Füzesi* Istvánné, özv. *Salánki* Erzsébet, „ki is mondatott 80 esz-
tendősnék“ eltem. 1752. XI. 26. (317. I.)
- Gajdó Sára, csernátoni, (Dániel károlyfehérvári ref. lelkipásztor
és egyházmegyei jegyző csecsemő leánykája) eltem. 1743. IX.
8. Károlyfehérvár. (215. I.)
- Gál* Anna I. *Kertsedi* II. Gáspárné. — Klára eladó sorban levő
hajadon leány eltem. 1738. VII. 19. Alvincz. (241. I.)
- Gidófalvi* Mihály gazda ember † 1738. IX. 18., eltem. IX. 19.
Alvincz. (244. I.) — Mihályné, özv. I. *Szentzi* József, mis-
koltzi. — Péter eltem. 1734. VIII. Nagyenyed. (213—214. I.)
- Gillyén* Ágnes (István leánya) ker. 1753. XII. 8. Alvincz. (320.
I.) — Borbála (István leánya) ker. 1755. X. 28. Alvincz.
(327. I.) — I. Dániel, „az alvinczi ref. egyház egyik érdemes
és igen értelmes tagja és gyámola rövid betegsége után“ †
1737. V. 4. (233. I.); eltem. V. 6. Alvincz. (234. I.) — II.
Dániel (István fia) ker. 1750. V. 26. Alvincz. (305. I.) —

¹ Az 1753 V. 34-ről keltezett feljegyzés alapján kénytelenek vagyunk ezt a Finta I. Mártont, ki 1752-ben meghal, attól a Finta Mártontól megkülönböztetni, ki 1753-ban egyik gyermekét Fáji gondviselése alá bocsátja.

János (István fia) ker. 1746. I. 27. Alvincz. (282. I.) — I. Mária I. *Vásárhelyi* Péter. — II. Mária (István leánya) ker. 1748. X. 26. Alvincz. (294—295. I.)

Gombkötő I. *Balásffi Gombkötő*.

Görgényi Borbála (Imre leánya) ker. 1738. V. 25. Csóra. (239. I.) — Imre „Bartsai László úrfi egy igen együgyű szolgája“ öesk. „a maga mátkájával házasságra“ 1737. I. 6. Tartaria. (230. I.)

Gulya Éva I. *Takáts* I. István.

Györfi Ágnes (I. János leánya) ker. 1739. V. 24. Alvincz. (259. I.) — II. János. öesk. *Beregszászi* Annával 1742. VII. 10. Alvincz. (271. I.)¹ — I. Jánosné II. Jánosnak első felesége), szül. nemes *Szölösi* Judit eltem. 1742. IV. 14. Alvincz. (270. I.) — II. Jánosné I. János második felesége: *Beregszászi* Anna) 1745. IV. 4-én megkövete az eklézsiát. Alvincz. (280. I.) — *Krisztina* (II. János leánya) ker. 1743. VII. 28. Alvincz. (274—275. I.)

Gyula György, szigeti, † 1725. V. 15. Nagyenyed. (11. I.)² — István, szigeti. erdélyi ref. püspök † 1740. VI. 30. Nagyenyed (264. I.)³

Gyulai István, a magyarigeni ref. egyházközség egyházfia, öesk. özv. *Szőts* II. Istvánnéval, az elhunyt alvinczi ref. egyházi özvegyével, 1739. I. 5. Alvincz. (249. I.)

Gyurka alias *Szőts* Klára megkövete az eklézsiát 1744. VI. 21. Alvincz. (279. I.)

Harói II. János (I. Jánosnak, „tek. Zeyk Miklós úr csórai tisztartójának fia“) ker. 1746. X. 23. Alvincz. (284. I.)

Herepei Anna I. *Ajtai* Mihály.

Horváth Lőrincz hajadon leánya eltem. 1738. III. 4. Alvincz. (237. I.)

Huszár Ágnes (providus Mihály leánya) ker. 1751. II. 14. Alvincz.

¹ Mi nagyon is hajlandók vagyunk Györfi I. Jánost Gy. II. Jánossal azonosítani. T. i. Fáji naplója szerint bevett szokás volt akkor, hogy az özvegyen maradt férj feleségének halála után 3—4 hónappal újra megnősült. Az idő itt talál. Egyedül az okoz nehézséget, hogy Fáji az 1742. esküvőnél nem jelzi, hogy a férfit már özvegy, mint ahogyan máshol teszi. — Ha tehát azonosítjuk őket, biztosra vehetjük, hogy a 280. I.-n levő, 1745. III. 31-ről keltezett feljegyzés, mely szerint Fáji azon a napon rekonziliáltatta Györfi Jánost a consistorium előtt, erre a Györfi Jánosra vonatkozik.

² Nem lehetetlen, hogy azonos azzal a szigeti *Gyula* Istvánnal, kiről *Szinnyei* (i. m. XIII. köt. 835. h.) két dissertációján kívül csak annyit tud, hogy „erdélyi származású, ref. tanuló a franekerai egyetemen.“

³ *Szinnyei* (i. m. XIII. köt. 835—836. h.) *Zoványi* (Theol. ismeretek tára. III. köt. 283—284. I.) után szigeti *Gyula* István halála napjául VII. 1—5 vesz fel. Minthogy Zoványi nem nevezi meg a forrásait, tehát nem őrizhetjük ellen adatainak pontosságát, kénytelenek vagyunk a Fáji adatait elfogadni, annál is inkább, mivel biztosra vehetjük, hogy a püspök haláláról s az új püspök megválasztásáról hivatalosan is értesítették az egyházközségeket, azt pedig éppen kizártnak tarthatjuk, hogy ezekben a körlevelekben hamis adatokat hirtettek volna.

- (309. I.); eltem. V. 29. (310. I.) — István [(I?, II.?) Mihály fia] ker. 1752. VI. 11. Alvincz. (315. I.) — József [(I.?, II.?) Mihály fia] ker. 1754. III. 17. Alvincz. (324. I.) — I. Mihály, providus, csecsemő fiacskája eltem. 1749. VIII. 19. Alvincz. (300. I.)¹ — II. Mihály (katona) I. Huszár Terézia. — Terézia (II. Mihály katonának és az alvinczi kastélyban szolgáló feleségének a leánya) ker. 1750. X. 17. Alvincz. (307. I.)
- Intzédi Ádám** (I. Gergely, negyedik gyermeke) ker. 1739 X. 8. Alvincz. (260. I.) — Ágnes (I. Gergely harmadik gyermeke) ker. 1738. VII. 14. Alvincz. (240. I.) — Elek (Gergely nyolczadik gyermeke) szül. 1749. II. 11. megker. VIII. 19. Alvincz. (300. — II. Gergely (I. Gergely második gyermeke) ker. 1737. III. 13. Alvincz. (232. I.) — III. Gergely (I. Gergely hetedik gyermeke) ker. 1747. III. 22. Alvincz. (286. I.) — I. Gergelyné, I. báró, említettik 1753. X. 11. (319. I.) — József említettik 1737. VII. 1. (234. I.) — Mária (György leánya ker. 1752. X. 16. Alvincz. (317. I.) — Pál (I. Gergely gyermeke) 1735. VIII. 14. Alvincz. (214. I.) — I. Zsuzsánna (I. Gergely ötödik gyermeke) ker. 1741. V. 25. (267. I.); eltem. VI. 15. Alvincz. (268. I.) — II. Zsuzsánna (I. Gergely hatodik gyermeke) ker. 1743. VIII. 8.; † VIII. 9.; eltem. VIII. 11. Alvincz. (275. I.)
- Iratosi Ágnes**, I. *Alvintzi György*. — **Rebeka** I. özv. *Fogarasi Gáborné*.
- Ismael Mária**, püspöki, I. *Apáztai Mihály*.
- Istvánfi Ágnes** (Pál leánya) ker. 1753. X. 7. Alvincz. (319. I.) — Pál, kibédi, drassói udvarbíró, öesk. *Vásárhelyi* Máriával (néhai tiszt. Vásárhelyi Péter székelyudvarhelyi esperes és özvegye, nemzetes *Gilyén* I. Mária leányával) 1750. II. 4. Alvincz. (304. I.)
- Jablontzai András** eltem. 1746. II. 3. Alvincz. (283. I.) — Erzsébet I. *Vágot* I. György. — Istók (I. Mihály fia) eltem. 1746. II. 14. Alvincz. (283 I.) — József (I. Mihály fia) ker. 1737. VIII. 26. Alvincz. (235. I.) — Mária I. *Barbartzi* I. Sámuel. — I. Mihály (egyházfi, nemes,) eltem. 1748. XII. 22. Alvincz. (295. I.) — II. Mihály (András fia) ker. 1737. XII. 23. (Alvincz. (236. I.) — I. Mihályné (szül. *Tsernátoni* Zsófia) eltem. 1746. III. 5. Alvincz. (283. I.) — Zsófia I. *Kádár* II. János, balkátsi.
- Jakabházi György**, Szilágyi József colonellus mintegy 30 éves

¹ Hogy itten két különböző Huszár Mihályról van szó, a következők világosan bizonyítják. H. Terézia keresztelésénél ezt írja Fáji: „Kereszteltem Huszár Mihálynak, én előttem ismeretlen katonának s az alvinczi kastélyban szolgáló feleségének, hasonlóképpen én előttem ismeretlennek, Terézia nevű leányát“. Már pedig ha azonos volna a H. Ágnes apjával, nem írhatta volna róla ezeket. A mi a gyermekeket illeti, Istvánt és Józsefet nem tudjuk elhelyezni.

- szolgája, az unitárius vallásról a reformátusra tér át 1747. IV. 2. Alvincz. (286—287. 1.)
- Jankó Mihály** (J. János cigány fia) ker. 1752. VII. 16. Alvincz. (315. 1.) — Sára l. surányi **Szabó** I. Jánosné.
- Jánó** Anna l. özv. **Szerentsi** Andrásné.
- Járai György**, l. báró **Bartsai** Jánosné kulcsárja, öesk. az „előbbi férjétől elhagyatott s attól el is vált“ **Czinege** Ilonával 1755. XI. 28. Alvincz. (327. 1.)
- Jásfalvi Anna** l. **Tót** István, özv. **Tóth** Istváné. — János borbereki ref. lelképásztor † 1738. IX. 19. és XI. 27. között. Borberek. (248. 1.)¹ — József ker. 1735. IX. 28. Alvincz. (218. 1.)² — Mária (János leánya) ker. 1739. V. 8. Borberek. (258. 1.)
- Jenei Ádám** és II. Éva (Mihály ikergyermekai) ker. 1755. X. 23. (326. 1.); Ádám eltem. 1756. IV. 3. Alvincz. (328. 1.) — I. Éva l. **Fodor** László. — II. György (I. György fia) ker. 1736. IX. 11. Alvincz. (228. 1.) — IV. György (özv. Jenei III. György-nének „e. scorto“ származott fia) ker. 1739. XI. 18. Alvincz. (261. 1.) — III. Györgyné, özv.,³ l. **Borbély** György, szalatkai. — Mihály ifjú fazekas legény öesk. **Mika** Annával 1752. VIII. 1. Alvincz. (316. 1.) — — Sára l. **Kováts** I. György.
- József**, l. „római császár“, † 1711. IV. 17. (Wien.) (4. 1.)
- Kádár** András és Pál, balkátsi, (János ikrei) ker. 1746. I. 21. Alvincz. (282. 1.) — I. János leánykája (nevét nem jegyezte fel Fáji) eltem. 1738. XI. 72. Alvincz. (248. 1.) — II. János, balkátsi, öesk. **Jablonczai** Zsófiával 1742. III. 1. Alvincz. (269. 1.); öesk. özv. surányi **Szabó** I. Jánosnéval (sz. **Jankó** Sára) 1752. VIII. 16. Alvincz. (317. 1.) — III. János, balkátsi, (I. János fia) ker. 1739. X. 14. Alvincz. (260. 1.) — IV. János, balkátsi, (I. János fia) ker. 1752. XI. 24. Alvincz. (271. 1.) — V. János, balkátsi, (II. János fia) ker. 1752. III. 30. Alvincz. (314. 1.) — I. Jánosné, balkátsi, (szül. **Kolosi** Éva) eltem. 1741. III. 22. Alvincz. (266. 1.) — II. Jánosné, balkátsi, (szül. **Jablonczai** Zsófia) eltem. 1752. IV. 26. Alvincz. (314. 1.) — II. Jánosné, balkátsi, (szül. **Jankó** Sára) eltem. 1753. II. 24. Alvincz. (318. 1.) — Katalin, balkátsi, (II. János leánya) ker. 1743. XI. 22.

¹ Jásfalvi haláláról a következőket jegyezte fel Fáji: „Betegségemnek napjaiban egy vasárnapon vigasztalásomra jöve által Borberekből az odavaló prédikátor kedves kollegám, Jásfalvi János uram és hazamenvén tőlem, megmirigyessedék s talán harmad avagy negyednapon minden kínok nélkül szép, csendes halállal meghala, melyet én kínos betegségemben midőn meghallottam volna, csudáltam az Istennek dolgát, hogy én vagyok beteg, mégis az egészséges hal meg.“

² Valószínűleg Jásfalvi János borbereki ref. lelképásztor fia. Fáji az apáról csak ennyit ír: „kereszteltem t. Jásfalvi uraimnak József nevű fiát.“ J. Annát s esetleg Mária-t is csak így sorozhatjuk J. János gyermekei közé.

³ A 266. l-n még a következő feljegyzés van róla: „Anno 1740. 4. Septembris. Követtettem ekkleázslát Jenei Györgyné megesezt özvegy asszonnyal.“

- Alvincz. (277. I.) — Mária, balkátsi, (II. János leánya) ker. 1750. I. 28. Alvincz. (303. I.) — Pál, balkátsi, I. Kádár András.
- Kalina* I. Éva¹ I. *Gidófalvi* Mihályné, özv. — II. Éva I. *Miskóltzi* II. Józsefné.
- Kaprontzainé* I. „részezes asszony“ eltem. 1738. V. 12. Alvincz. (238. I.) — II. özvegy, nemes, (szül. *Buzinkai* Mária) eltem. 1748. II. 3. Magyarigen. (295. I.)
- Karkói* Sámuel borosbocsárdi ref. lelkipásztor említve. 1755. II. 23. (325. I.)
- Károly*, VI., római császár † 1740. X. 20. Bécs. (265. I.)
- Katonai* Krisztina I. özv. *Désfalvi* Farkasné.
- Kertsedí* Ádám (II. Gáspár fia) ker. 1753. IX. 6. Alvincz. (319. I.) — Dávid (II. Gáspár fia) ker. 1755. III. 6. Alvincz. (325. I.) — Éva (II. Gáspár leánya) ker. 1751. I. 28. Alvincz. (309. I.) — I. Gáspár és *Kolosi* Panna „miután az ekkleziát megkövették“ öesk. 1743. II. 11. Alvincz. (273—274. I.) — II. Gáspár (özv.) öesk. *Szentzi* Katával 1750. II. 9. Alvincz. (304. I.) — II. Gáspárné (szül. *Gál* Anna) eltem. 1750. I. 13. Alvincz. (303. I.) — István (Márton fia) ker. 1744. I. 25. Alvincz. (278. I.) — I. János eltem. 1735. VI. 10. Alvincz. (212. I.) — II. János (Márton fia) ker. 1739. XI. 15. Alvincz. (261. I.) — III. János (Márton fia) ker. 1746. X. 2. Alvincz. (284. I.) — I. Jánosné, özv. (szül. *Biró* Erzsébet) „98 esztendőss asszonyember“ eltem. 1755. X. 27. Alvincz. (327. I.) — Judit I. *Fazekas* Mihály, ugrai. — Kata I. *Szabó* II. János, iratosi. — Klára (I. Gáspár leánya) ker. 1743. IX. 14. Alvincz. (275. I.) — Márton öesk. *Talavala* I. Máriával 1739. I. 21. Alvincz. (249. I.) — Sámuel (Márton fia) ker. 1752. I. 21. Alvincz. (249. I.) — Sámuel (Márton fia) ker. 1752. I. 21. Alvincz. (312. I.) — Zsuzsánna (Márton leánya) ker. 1742. XI. 4. Alvincz. (271. I.)²
- Keszeg* Gergely (Imre fia) ker. 1742. III. 16. Borberek. (269. I.) — Imre ref. lelkipásztor eltem. 1755. II. 23. (Második temető pap Karkói Sámuel borosbocsárdi ref. lelkipásztor 325 I.) — Judit (Imre leánya) ker. 1745. III. 3. Borberek. (280. I.) — Lőrincz (Imre fia) ker. 1750. VIII. 6. Borberek. (306. I.)
- Kis* István, papoltzi „nagyenyedi togatus diák, báró Intzédi Gergely fiának, Pálnak paedagogusa“ eltem. 1750. X. 25. Alvincz. (Második temető pap Keszeg Imre. 307—308. I.)
- Kis* I. *Német* *Kis*.
- Kis Komáromi* Sámuelné I. *Komáromi* I. Sámuelné.
- Kolosi* Éva I. *Kádár* I. Jánosné, balkátsi. — I. György öesk. *Bentze* Katával 1741. IV. 18. Alvincz. 267. I.) — II. György (I. György

¹ Nem lehetetlen, hogy az I. és II. Kalina Éva egy s ugyanazon személy.

² Fáji további feljegyzése: „Ezen csecsemőnek fogai voltak, mikor született.“

fia) ker. 1747. III. 23. Alvincz. (286. I.) — I. Györgyné eltem. 1741. II. 18. Alvincz. (266. I.) — István, providus, öesk. özv. *Köntzei* Lőrincznével (szül. *Diószegi* Anna) 1745. V. 20. Alvincz. (280. I.) — János (I. György fia) ker. 1738. III. 15. Alvincz. (237. I.) — I. József említett. 1739. IV. 1. Alvincz. (257. I.) — II. Józsefné a katolikus vallásról a reformátusra tér át 1737. III. 4. (231. I.); eltem. 1737. IV. 11. Alvincz. (232. I.) — Klára I. *Köntzei* Jánosné, özv. — Mária (I. György „csudálatos nyomoréksággal született“ leánya) ker. 1736. X. 20. Alvincz. (229. I.) — Mihály (I. György fia) ker. 1739. X. 1. Alvincz. (260. I.) — Panna I. *Kertsedi* I. Gáspár. — Zsuzsanna I. *Melitze* I. János.

Koltsár Éva (Sámuel leánya) ker. 1747. V. 22. (287. I.); eltem. 1755. I. 10. Alvincz. (325. I.) — Ilona (I. Jánosné leánya) ker. 1735. XI. 13. Alvincz. (225. I.) — I. János eltem. 1735. X. 3. Alvincz. (218. I.) — II. János (Sámuel fia) ker. 1750. II. 3. Alvincz. (304. I.); eltem. 1752. VIII. 30. Alvincz. (316. I.) — József (Sámuel fia) ker. 1744. V. 26. Alvincz. (279. I.) — Kata (Sámuel leánya) ker. 1752. XII. 2. Alvincz. (317. I.) — Sámuel öesk. *Szőts* I. Évával 1740. II. 2. Alvincz. (262. I.)

Komáromi Ferencz („néhai tekintetes, nemzetes úr“) koporsóba tétetett 1740. VIII. 31., eltem. IX. 8. Borberek. (264. I.) — Ferenczné, özv. nemes, (szül. *Rácz* Ágnes) eltem. 1748. XI. 29. Borberek. (295. I.) — István (I. Sámuel fia) ker. 1747. III. 2. Alvincz. (286. I.) — László (I. Sámuel fia) ker. 1744. XII. 26. Alvincz. (279. I.) — I. Sámuel öesk. nemes, özv. *Bartsai* Sámuelnéval (szül. *Bátsfalusi* Klára) 1739. I. 23. Csóra. (249—250. I.) — II. Sámuel (I. Sámuel fia) ker. 1737. II. 11. Alvincz. (231. I.) — I. Sámuelné eltem. 1751. VI. 28. Alvincz.(?) (310. I.)¹

Korda Zsigmond báró, eltem. 1735. IX. 11. Bögz. (216. I.)²

Kornyis Borbála I. *Sárosi* Sámuel.

Kósa János. szőkefalvi, öesk. *Balásffi Gombkötő* Erzsókkal 1736. XI. 23. Alvincz. (230. I.)

Kováts I. Ágnes I. *Laskai* I. András. — II. Ágnes (I. György leánya) ker. 1753. III. 1. Alvincz. (318. I.) — I. György öesk. *Jenei* Sárával 1749. II. 6. Alvincz. (297. I.) — II. György (I. György fia) ker. 1750. X. 4. Alvincz. (307. I.) — István öesk. *Nagy* I. Katával 1735. XI. 17. Alvincz. (225. I.) — János (I. István fia) ker. 1739. XII. 21. Borberek. (261. I.) — Mária, kolosi származású, *Bartsai* János udvarában lakó unitárius asszony

¹ Megjegyzendő, hogy itt *Kis Komáromit* írt Fájli, de az elhunyt leánykori nevének (Bátsfalusi Klára) említése teljesen kizárja, hogy itt más családról volna szó.

² Gyászbeszédeket tartottak borosnyai Lukáts János és Zágoni Gábor.

- attér a református vallásra 1742. IV. 18. Csóra. (270. 1.) L. *Téglavető* Mihály, szászsebesi. — Mihály (I. György fia) ker. 1755. III. 23. Alvincz. (326. 1.) — Péter öesk. *Szász* Máriával 1738. I. 21. Alvincz. (236. 1.) — Péterné eltem. 1738. IX. 16. Alvincz. (244. 1.)
- Köntzei* Ferencz (János fia, róm. kath. vallású) ker. 1738. IV. 4. (238. 1.); eltem. 1738. VI. 21. Alvincz. (240. 1.)¹ — Jánosné, özv. I. *Babartzi* I. Gáspár. — Lőrinczné, özv. I. *Kolosi* István.
- Köszegi* Krisztina I. *Zöld* I. László. — Mária I. *Apáztai* György. *Krizbai* Judit I. *Órsi* Sámuel.
- Lakatos Anna I. *Szilágyi* Zsigmond.
- Laskai* Ágnes (I. András leánya) ker. 1751. I. 27. Alvincz. (309. 1.) — I. András „nemzetes úr“ öesk. *Kováts* Ágnes hajadon leánnyal 1749. VII. 3. Alvincz. (299. 1.) — II. András (I. András fia) ker. 1756. II. 15. Alvincz. (328. 1.) — Sámuel (I. András fia) ker. 1752. V. 25. Alvincz. (315. 1.); eltem, 1755. II. 6. Alvincz. (325. 1.)
- Lázár* II. Ferencz (I. Ferencz fia) ker. 1737. X. 13. Alvincz. (235. 1.) — Mária (I. Ferencz leánya) ker. 1739. XII. 21. Alvincz. (261. 1.)
- Lengyel Szabó* Zsuzsánna (Péter „növendékeny“ leánya) eltem. 1753. V. 9. Borberek. (319. 1.)
- Létzfalvi* László (Mihály fia) ker. 1742. X. 21. Alvincz. (271. 1.) — Mihály, szücsmester eltem. 1749. III. 20. Alvincz. (298. 1.)
- Lipót*, I., római császár † 1705. [V. 5. Wien,] (2. 1.)
- Lipót* János főherceg 1716. IV. 13, † XI. 4. (5. 1.)
- Mádi I. Péter öesk. *Rákosi* Annával 1739. X. 7. Csóra. (260. 1.) — II. Péter (I. Péter fia) ker. 1740. X. 5. Alvincz. (265. 1.) — III. Péter (I. Péter fia) ker. 1745. IX. 22. Alvincz. (281. 1.) — Rebeka (I. Péter leánya) ker. 1742. IX. 2. Alvincz. (271. 1.)
- Markó* Erzsébet I. *Simon* II. János.
- Márton Szóts* Anna (János leánya) ker. 1756. II. 22. Alvincz. (328. 1.) — János szász legény öesk. *Maxai* Évával 1754. XI. 7. Alvincz. (325. 1.)
- Maxai* Éva I. *Márton Szóts* János.
- Melitze* Dániel (György fia) ker. 1755. IV. 1. Alvincz. (326. 1.) — I. János öesk. *Kolosi* Zsuzsánnával 1749. II. 11. Alvincz. (297. 1.) — II. János (özv. I. Jánosné fia) ker. 1751. II. 1. Alvincz. (309. 1.) — Jánosné, özv. *Tsapai* János. — István (I. János fia) ker. 1749. XII. 1. Alvincz. (303. 1.) — Kata (György leánya) ker. 1752. XI. 23. Alvincz. (317. 1.)

¹ Temetésénél csak annyit ír ki Fáji, hogy azon a napon „Köntzei Jánosné fiát“ temette el. Talán azonosak, sőt az sem lehetetlen, hogy ez a K. Jánosné meg a Babartzi I. Gáspárhoz férjhez ment K. Jánosné is egy s ugyanazon személy.

Mika Anna l. Jenci Mihály.

Miskóltzi IV. József öesk. özv. Vajainéval (szül. Borsai Éva) 1749. V. 6. Csóra. (248. l.) — I. Józsefné (József „hadnagy uramnak“ felesége, sz. Simon Krisztina) eltem. 1737. X. 17. Alvincz. (235. l.) — II. Józsefné (szül. Kalina II. Éva) eltem. 1741. X. 18. Alvincz. (268. l.) — Pál (III. József „ifjú legény fia“) eltem. 1745. X. 12. Alvincz. (281. l.)

Ferenczi Sándor.

Családi adatok gyűjtése a fajegészségügy szempontjából.

Amerikaszerte arra buzdítják a lakosságot, hogy kiki saját családjá sorsa és története iránt érdeklődjék és az idevágó adatokat feljegyezve, azokat a feledéstől megmentse. Oly adatok gyűjtéséről van szó, melyeknek alapján valamely család és annak tagjai testi és szellemi minőségét lehető legpontosabban ítéelhetjük meg. Tehát a pusztán genealógiai és részletes élettörténeti adatokon kívül szükséges az egyes családtagok testi és szellemi tulajdonságainak, képességeinek és fogyatkozásainak pontos feljegyzése. Eme adatgyűjtés pedig az *eugenikának*, a fajegészségügynek, vagy talán ismertebb kifejezéssel: a fajnemesítésnek egyik követelménye, amennyiben az eugenika célja ama tényezők felismerése, melyek révén a jóra való családok és emberek számát szaporítani, az életre nem valóké pedig lehetőleg leszorítani kellene. Ehhez elsősorban szükséges az ilyfajta adatgyűjtés, mert csakis így tudhatjuk meg, mely fogyatkozás vagy képesség öröklődik és melyik esetleg nem, mily szabályszerűség uralja az öröklődés folyamatát, mily külső körülmények hatnak előnyösen az egyénre, vagy egyes családágak fejlődésére és melyek károsan és így tovább. Egy-két nemzedékre vagy néhány száz családra kiterjedő adatok alig elégségesek ily bonyolult kérdések megoldására; ezért kell idejekorán és minél szélesebb körben megindítani az adatgyűjtést, hogy idővel számos nemzedékre kiterjedő óriási adathalmaz álljon a kutatók rendelkezésére. A feljegyzések a tudományos buvárkodástól eltekintve a családi érzést is fejlesztik; céljuk ebből a szempontból, hogy kiki saját családjá élettani értékét megismerje, megbecsülje vagy az eselleges rossz hajlamok kifejlődésének megfelelő külső behatások révén elejét vegye.

Amerikában ez az adatgyűjtés sokféleképen történik, hivatalos és magán úton, központosítva elsősorban a *Cold Spring Harbor*-ban fekvő *Fajnemesítési Adattárban*, hol bárki tűzbiztos szekrényekben elhelyezheti feljegyzéseit.¹ Minálunk nagyszabású munkára

¹ Részletesen íelrom az adatgyűjtés módját és eredményelt *Die Rasenhygiene in den Vereinigten Staaten* (Lehmann, München, 1913.) című könyvemben.

előkészületek híján egyelőre nem gondolhatunk, bár reméljük, hogy a Magyar Társadalomtudományi Egyesület kebelében terbe vett eugenikai szakosztály ily tanulmányoknak mihamarább útját egyengeti. De már most hozzáláthat mindenki saját családjára vonatkozó adatok összeállításához és ebben az irányban az érdeklődés felkeltése e cikknek célja. Ismételjük: nem pusztán genealógiai vagy élettörténeti adatokról van szó, hanem minél számosabb családtag testi és szellemi tulajdonságainak, képességeinek és foglalkozásainak rendszeres feljegyzéséről. A négy nagyszülői család jön mindenkinél elsősorban tekintetbe, amennyiben az öröklődés folyamata nincs névhez kötve és minden ember szülőitől, négy nagyszülőjétől, nyolcz szépszülojétől és így tovább, egyformán örökölhet sajátágokat. A nagyszülői családokra vonatkozó adatok az élő rokonok révén még könnyen beszerezhetők vagy a már rendelkezésre álló élettörténeti adatok megfelelően kiegészíthetők, de sietnünk kell, mert az öregek elhagynak és visszavonhatatlanul magukkal viszik emlékeiket.

(Chicago.)

Hoffmann Géza.

Adattár.

5.

Ismeretlen följegyzései az iktári Bethlen családról.

(1637—1657. között.)

Volt egy *Bethlen* Damokos, kinek marattak két fia Gergely és Damokos, azkik abban az időben is nagy állapotban lévő emberek voltak, mert Gergely zerényiban volt, Damokos erdéli vicevajda abban az időben, az mikor *Bátori* István *Kinisi* Pállal az *Kinier* mezején az törökeket megverték volt, az mint 1471 esztendőben költ levélből megtecczik. Gergely deficiálván, Damokosnak marattak két fia János és Georgy, kik éltenek László király idejében, kiknek abban az időben is mely szép jószágok volt 1596 esztendőbeli valami contractusokból megtecczik, melyre akkori magyar királytól Lászlótól szép consensussok is extal, mely Jánosnak fia Gábor, Gábornak fia Gergely, az kit Izabella kiráyné asszony 1585 esztendőben consiliariussának ir jószágot conferalván neki, mely iktári *Bethlen* Gergelynek maradoit ismét két fia Gábor és Gergely, Gábornak fia Farkas, Gergelynek ismét fia Bethlen Péter, mely az mű időnkben közel 90 esztendős korában hala meg, az mely még János király udvarában is lakott, kinek fia maradott *Bethlen* János, Jánosnak voltak feles gyermeki, de fia mind deficiáltak, hanem egy *Bethlen* Péter nevű fiának maradott egy fia Damokos, kinél több fiu ágon ebben az familiában több nincsen, *Bethlen* Farkasnak ismét marattak két fia, edgyik

az boldog emlékezetű *Bethlen* Gábor fejedelem, az ki az országnak 16 esztendeig volt dicséretes fejedelme, sőt még magyarországi királyságra is választatott volt, kinek első feleségétől *Korodi* Susannától voltak két gyermeki, István nevű fia és Kata nevű leánya, kiket még kicsin korokban édes atyjok és anyok előtt vett ki Isten ez világból. Másik fia volt az tekéntetes és nagyságos iktári gróf *Bethlen* István uram, Hunyad és Máramaros vármegyékben örökös főispánja, ki ennek előtte ennek az országnak kilencz esztendeig volt gubernatora, mely tiszteit minden emberek megbántódása nélkül viselt, sőt annak utánna az országnak fejedelemségére is választatott volt, melyet bizonyos okokra nézve maga jóakaratójából deponalt. Ki annakutánna Magyarországnak lakván csak, halála előtt mostani harmadik *Ferdinand* római császártól ő felségétől magyarországi palatinusságra candidáltatott volt. Ez boldog emlékezetű urnak első feleségétől *Cziáki* Christinától voltak négy fiai és három leáni: 1. Gábor, 2. István, 3. Péter, 4. Kata, 5. Farkas, 6. Anna, 7. Drusina. Fiainak Isten ketteit kicsin korában szólította ketteit házasságoknak ideiben édes atyjok előtt, három leáni még az életben vannak, az kik szerelmes atyjoknak halálán keseregnek, kiket mendeniket után unokáját látta, mely onokájának még házasságát is érte ő.

(Eredeti je az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett gróf Lázárlevéltárban.)

Sándor Imre.

6.

Gyarmathi gróf Balassa Imre a gyarmati végház kapitánya, stb. Dovály Mihálytól és feleségétől 230 tallért kölcsönöz, melynek fejében, a visszafizetés terhe alatt, a hitelezőket manumittálja és azt a házhelyet, a hol laknak, a hozzátartozó részekkel átengedi a visszaváltás idejéig.

Dévény várában, 1656. márczius 14.

Én gróf *Gyarmathi Balassi Imre* az felséges római császárnak komornyikja, gyarmathi végházának főkapitánya és Pest, Pilis, Szolt vármegyéknek főispánja, Besztercze, Kékkő, Divin, Surány és Eberhard váraknak örökös ura adom tudtára mindeneknek, az kiknek illik ez levelünknek rendiben, hogy én bizonyos szükségemre nézve vettem fel az nemes Losontzon lakozó *Dovály Mihálytul*, feleségétül *Buzián Ursulától* és maradékitól kétszázharmincz ezüst tallérokat, idest taller 230 tallérul és aranyul, ilyen okkal, hogy a dato praesentium immunis és ment ember legyen maga, felesége és gyermeki mindenféle paraszti munkátul és egyéb adózástul is és szabadon birhassa azon egy egész házhelyet, melyen de praesenti lakik, kinek egyik szomszédja Szigyártó András, az másik Doma Pál, min-

dennémű hozzátartozandó javaival, rétivel és szántóföldivel, sőt; ha mit építene rajta, intra tempus redemptionis, feljül megnevezett *Dovály Mihály*, felesége és maradéki, tehát tempore depositionis praespecificatae summae, azon háza helyen tölt épületét is megbecsültetvén az épülethez értelmes emberekkel s ugyanakkor azon nemes Nográd vármegyének egyik szolgabirája is jelen lévén, mellette lévő esküttjeivel együtt, tartozunk magam, maradékim és successorim, simul et semel praespecificált summát az épület árával, az mire az feljül megnevezett személyek becsülni fogják, in simili moneta letenni. E contra tartozzanak ök is, ugymint feljebb megnevezett *Dovály Mihály*, felesége és maradéki dum et quando-cunque praehabita legitima admonitione az feljül megnevezett kétszázharmincz tallérokat, idest taller. 230 aranyul és tallérul az épület árával felvenni minden per-patvar nélkül. Az evictiót magamra és maradékimra ratálván minden legitimus impetitorok ellen. Melynek nagyobb bizonyosságára és erősségére adtam ezen pecsétes, kezem írásával megerősített leveletem.

Actum in arce *Divin*, 14. Martii 1656.

Gróf Balassy Imre, m. p. (L. S.)

Kántor István, m. p. (L. S.) (L. S.) Coram me *Stephano Orozlany* m. p.

Dovály Mihály, m. p. (L. S.) (L. S.) Coram me *Joanna Gutta* m. p.

(L. S.) Coram me *Georgio Czereny* m. p.

Quod praesens par cum suo vero ac genuino originali in omnibus punctis et clausulis, de verbo ad verbum conveniat, praesentibus recognoscimus. Signatum *Lossoncz*, die 18-a mensis Septembris anno 1743.

I. Comitatus Neogradiensis iudicialium:

Gabriel Kántor m. p. (P. H.)

Ejusdem I. comitatus Neogradiensis iur. assessor

Alexander Gelleri m. p. (P. H.)

(Egykoru hiteles átirata a gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában: adományok, 1656. évi iratok.)

Iffj. **Biás István.**

7.

Apaffi Mihály donatiói 1661.

Memoriale.

Az uj fejedelem *Apaffi Mihály* az ő hüveinek kiknek mit conferalt e szerént etc.

Basa Tamásnak Büköst egészen mindkét részről, a musnai dezmat perpetualiter. Még ezeken kül is többeket adott, az kikre nem emlékezhetünk.

Kassai Ferencznek főhopmesterséget és főárendatorságot.

Ugyan neki *Lázár István* uram mezőbándi jószágát, azzal együtt az bogácsi dezsmát perpetualiter.

Barczai Mihálynak Porombákat.

Farkas Mihálynak urunk ő nagysága asztalnakinak, *Gyulai* uram andrásfalvi jószágát.

Budai Péternek az százalmi dézmát et Rákost.

Balló Lászlónak az nagykapusi dezsmát, Sireniczot et Galdot.

Árkasi Mihálynak az kúskapusi dezsmát.

Cserei Györgynek az sárosi és praeposfalvi dezsmát.

Lukács Deáknak az rionfalvi dezsmát.

András Deáknak az tablaszi dezsmát.

Szabó Péternek az pereteli dezsmát.

Pap Mihálynak az jakabfalvi dezsmát.

Menyhárt Deáknak az valdhidi dezsmát.

Mihály Deáknak az szentlászlói dezmaságat illetéig.

Tolnai István deáknak az balásfalvi és radnóti udvarbiróságot és az buzdi dezsmát.

Arkossi Benedeknek az küsselki processusbeli fődezmáságat vita durante.

Samarai Péter deáknak szászkézdi fődezmáságat similiter.

Cserei Farkas komornikjának brethalmi fődezmáságat similiter.

Csávási Bálint deáknak musnai processusbeli fődezmáságat életéig.

Zágoni Ferenc deáknak trapoldi fődezmáságat similiter.

Toldineknek az mely szász falu rovás eleiben vagyon, annak dezsmáját örökösön.

Száva Mihály jószágra ezer tallért adott, uj egyházi processusbeli fődezmáságat is neki atta életéig.

Tordai Istvánnak, az ki urunk szállás osztója vala, annak főasztalnokságot és kőhalmi processusbeli fődezmáságban confirmálták.

Borbereki János deáknak az alvinczi udvarbiróságot.

Udvarheli János főprefectus et portusi inspector.

Turoczi Jánosnak tordai főcamara ispánságot, ezenkül is neki confirmalt egy falunak dezmaságát.

Vásárheli György deák uram, belső tanács, jószágot is szépen adott ő kegyelmének. Az cziombordi jószághoz való Akna nevű falut.

Kívül: Anno 1661 esztendőben *Apaffi Mihály* az ő hüveinek miket conferalt, arról való jedzés.

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett gróf Lázárlevéltárban.)

Sándor Imre.

Szakirodalom.

Ujabb adattár a vargyasi Daniel-család történetéhez. Szerkesztette Kelemen Lajos. Kolozsvár 1913. XI. 426. l. Ára 7 K. Az erdélyi családok mindez ideig vajmi csekély áldozatot hoztak multjuk megvilágítását célzó kiadványokért. A gr. Teleki és br. Bánffi családokon kívül csak a vargyasi *Danielek* mozdították elő e téren történelmi érdekeinket. Ez utóbbiak oklevéltárának első kötete Vajda Emil szerkesztésében, 1894-ben jelent meg. Úgy ezen, mint a most napvilágot látott kötetet br. Daniel Gábor áldozatkészségének köszönhetjük. A munka fáradhatatlan és szakavatott létrehozója, Kelemen Lajos páratlan gondossággal igyekezett minden kívánalmat kielégíteni. A munka terjedelme meglévén szabva, a nagyszámban rendelkezésre álló levéltári anyagból szerencsés kézzel választotta ki azokat, melyeknek különösebb történelmi becse van. A kötetbe fölvevett 204 oklevél három családi (br. Wesselényi, gr. Teleki, br. Daniel) levéltárából és az Erdélyi Nemzeti Múzeum anyagából került egybe. Az oklevelek $\frac{2}{3}$ -a a XVII. és XVIII. századból ered. A XVI. és XIX. századból csak 4—4 oklevél szerepel. Ennek magyarázata az, hogy ezen kötet csak az elsőnek hézagait van hivatva kitölteni. Ha ezen számokat összevetjük az első kötet közléseivel, meglepő harmoniára fogunk találni. Ezen kötetnek sulypontja tehát a XVIII. századra esik, nemcsak mennyiség, de minőség tekintetben is legtöbbit ér a kötetben. Úgy családtörténeti, mint gazdaságtörténeti tekintetben rendkívül gazdag anyagot szolgáltat. Különösen kiemelendőnek tartom Daniel István emlékiratát Erdély bajairól és a br. Wesselényi Miklós elfogatására vonatkozó iratokat.

A kizárólag családtörténeti tárgyú iratok között adománylevelek, inscriptiók, lakodalmi és temetési meghívók kötik le figyelmünket. Ezen, bennünket közelebről érdeklő iratok közül felemlítendek tartom a következőket:

1. Adománylevelek és inscriptiók.

1630. ápr. 28. Brandenburgi Katalin 3000 frtban inscribálja a középszolnokmegyei Lálfalvát Daniel Mihálynak.

1649. nov. 4. II. Rákóczy György az alsófehérmegyei Mártonfalvát Daniel Jánosnak és feleségének, Gerendi Zsófiának adományozza.

1675. nov. 28. Apaffi Mihály vargyasi Györke Péternek, Daniel Mihály élete megmentésében szerzett érdemeiért címeres nemeséget adományoz.

1681. márcz. 9. Apaffi Mihály Daniel Péternek adományozza a Moldvából kibujdosott Orosz Jakab nevű jobbágot.

1684. márcz. 27. Apaffi Mihály Daniel Istvánnak adományozza Kelemen György fülei jobbágot.

1684. ápr. 11. Apaffi Mihály Daniel Istvánnak és gr. Daniel Ferenczné, Béli Judinak 2500 forintban inscribálja a belső szolnokmegyei Hagymást.

2. Lakodalmi meghívók.

1671. jul. 3. Daniel Péter összekelése Nagy Zsófiával.

1725. máj. 10. Br. Josika Mózes lakodalma br. Wesselényi Máriával.

1730. decz. 3. Daniel István és gr. Teleki Julia házassága.

1732. jan. 27. Vass László és Kemény Kata egybekelése.

1742. ápr. 22. Br. Kemény Gergely és br. Bánffi Mária esküvője.

1720. szept. 6. Br. Daniel István lakodalma gr. Bánffi Ágnessel.

1766. aug. 20. Gr. Teleki Ádám esküvője br. Wesselényi Máriával.

3. Temetési meghívók.

1666. nov. 5. Kendeffi Gábor.

1741. máj. 20. Daniel Péter.

1758. márcz. 3. Br. Wesselényi István.

1761. jun. 1. Daniel György.

1783. jan. 18. Daniel Mihály.

1793. decz. 4. Daniel Éva.

Ezekon kívül számos és igen értékes adatokat találunk még a Bogáthy, Mihálcz, Gerendi, János, Petki stb. családokra is. Nagy haszonnal forgathatja mindenki e kötetet, a ki családtörténettel foglalkozik. Mint fontos körülményt ki kell emelnem még azt is, hogy míg az első kötethez névmutató egyáltalán nem készült, ezen kötetet igen gondosan szerkesztett névmutató teszi könnyen használhatóvá. Nagy örömmel üdvözljük tehát e becses munkát és hálával gondolunk fáradhatatlan szerkesztőjére.

S.

Dr. Temesváry János Erdély választott püspökei. (1618—1695.) Első rész. 96. l. Alig mult két éve, hogy Temesvárynak öt erdélyi püspök rangemeléséről írott füzete napvilágot látott, s ime már is újabb tanulmányt bocsát rendelkezésünkre ugyancsak az erdélyi püspökök életéből. Már magában véve a tárgy fontossága is biztosítja a szakkörök érdeklődését, hiszen mindez ideig püspökeink életét illetőleg majdnem kizárólag a schematismusok száraz adataira voltunk utalva. A most megjelent füzet Erdély választott püspökeinek életét tárgyalja. Tehát azon kort öleli fel, a midőn az önálló Erdély protestáns fejedelmei alatt a főpásztori szék csak címében élt. Vagyis a magyar királyok a jogaruk alá nem tartozó Erdély részére neveztek ki ugyan püspököket, de a római szentszék azokat abban meg nem erősítette. Meg kellett tagadni a megerősítést jogi okokból, de ezt kívánta a czélszerűség is, mert az egykor dús jövedelmet hajtó püspöki

birtokok világi kézre kerültek s ennél fogva a kinevezett püspököknek főpapi rangjukhoz illő megélhetés biztosítható nem volt.

Dr. Temesváry ezen füzetében a következő választott püspökök életét és működését méltatja:

1. *Csikmádéfalvi Szentandrásy István* (sz. 1571. † 1630.) Bocskay felkelése idején Krassó-Szörény vármegyében papszkodik, innen menekül az őt üldöző hajduk elől Rómába. Itt V. Pál pápa szeretettel fogadja s a szendrői püspöki czímet adományozza neki és adminisztratori jelleggel felruházva Erdélybe küldi. Itt csendenben pásztorkodva működött, miglen a Báthory Gábor elleni merénylet be nem következett. A ledér fejedelem környezete ugyanis a merényletet általános katolikus mozgalom színében tüntette föl, s minden téren ezek üldöztetésébe fogott. Szentandrásynak ismét menekülnie kellett, mert az udvari párt életére tört. Előbb Pozsonyban, később Győrben talált menedéket. Közben — 1618 júl. 10-én — II. Miksa király kinevezte Erdély püspökévé. Ezen egyházmegye vezetését természetesen nem vehette át egyrészt azért, mert a szentszék megerősítését kieszközölnie nem sikerült, de másrészt, mert Erdélyből a szebeni országgyűlés örökre kiiltotta. Mint vesprémi, valóságos megyés püspök végezte be sokat zaklatott életét.

2. *Hosszúthóthy László* (sz. 1590 kör. † 1647.) Még tanulmányainak elvégzése előtt, alig 16 éves korában lett szepesi prépost. Midőn azonban tanulmányainak elvégzése után állását elfoglalta, Bethlen Gábor s utóbb Rákóczy György hajducsapatai minden vagyonából és jövedelmeiből kiforgatták, a legsúlyosabb anyagi zavarokba döntötték. Mintegy kárpótlásul nyeri el 1631 júl. 7-én az erdélyi püspöki czímet. Ebben megerősítést azonban ő sem nyert. Előbb váradi, utóbb váczai püspökké lett és ezen állásaiban oly hévvel küzdött a protestánsok ellen, hogy kortársai „eretnekek pörölyének“ nevezték.

3. *Simándi István* (sz. 1602. † 1653.) Már 25 éves korában esztergomi kanonok, pár év múlva csornai prépost. Innen ülteti II. Ferdinánd király 1634 jan. 17-én az erdélyi püspöki székre. Rögtön Erdélybe siet, hogy a gondjaira bízott kisdud katholikus nyáj lelki vezetését átvegye. A székelyföldi katholikus papság azonban határozottan tiltakozott Simándi főpapi működése ellen, sőt folyamodott a fejedelemhez, hogy szólítsa fel Simándit a távozásra. Az erős protestáns érzelmű I. Rákóczy György e kérést kész örömmel teljesítette. Reményeiben csalódottan tért vissza tehát préposti székhelyére, Csornára. Leleszi, utóbb szepesi és pozsonyi prépostá neveztetett ki, s e működése közben fejezte be mozgalmas és tevékeny életét.

4. *Pálfalvay János* (sz. 1605. † 1663.) Papi pályáját szintén mint esztergomi kanonok kezdte meg. 1638-ban a váradelőhegyi prépostságot nyerte el s a rá következő évben pedig a nagyszombati plébánia vezetését vette át. Simándi elhunytá követ-

keztében megüresedett erdélyi püspöki székbe 1653-ban neveztetett ki. Egyházmegyéje területén főpásztori joghatóságának gyakorlását meg sem kísérlette. Elnyeri még a váradi püspökséget is, de a szentszék ebben sem volt hajlandó őt fölszentelni.

5. *Szentgyörgyi Ferencz* (sz. 1613. † 1662.) Misés pappá történt fölszentelése után másfél évvel már esztergomi kanonok, 1648-ban pedig a bélai apátságot nyeri el. Az 1655 ki pozsonyi országgyűlésen mint a jezsuita kérdés kiváló harczosa működik. Ebbeli szereplése az intéző körök figyelmét méltán magára vonta s ennek elismeréseként tekinthetjük azon tényt, hogy a következő évben Erdély püspökévé nevezik ki. Róma azonban merev álláspontját vele szemben sem változtatta meg 1660-ban nyeri el a váci püspökséget és pozsonyi prépostságot 1662-ben I. Lipót király az erdélyi zavarok lecsillapítására Erdélybe küldte, a hol Kucsuk pasa fogságába esik, s mint fogoly fejezi be életét.

6. *Szegedi Ferencz Lénárd* (sz. 1614. † 1675.) mint mado-csai apát és zsámbéki prépost nyeri el 1660-ban az erdélyi püspökséget. Három év múlva váci püspök és pozsonyi prépost. Ujabb három év elteltével a kancellári székbe ül. Alkotmányos érzelte azonban szemet szúr Kollonichnak és kieszközli, hogy ezen közjogi állásától mentessék fel. 1669-ben nyeri el az egri püspökséget s ezen állásában valóságos apostoli buzgalmat fejt ki. A szakadatlan munka azonban megtörte életerejét és 1675 szeptember 12-én jobblétre szenderült.

A munkához 23 gondosan közölt oklevelet is találunk csatolva, melyek még erősebben megvilágítják ezen kiváló férfiak tevékenységét.

A családtörténeti szempontból is nagyon jól használható munkának legnagyobb érdeklődéssel várjuk folytatását.

Szentmihályi.

A görzsönyi Vargha család története. *Irta dr. Vargha Zoltán. Budapest, 1913. 32. l.* A szerző, családja leszármazását már 1908-ban összeállította és közreadta. Akkoriban is megemlékeztünk róla. (VI. évf. 128. l.) Ezuttal a család története jutott kezünkbe s ezért ujólag visszatérünk reá. A szakadatlan családi leszármazást az 1628-ban élt Vargha Balázs felsőgörzsönyi nemesig viszi vissza. Innen kezdve rendkívüli alaposággal és lelkiismereteséggel írja meg a családtagok működését. Előadása mindvégig kiállja a kritikai próbát, mert azt állandóan oklevelekkel támogatja. Annál felülőbb, hogy ilyen eljárás mellett miért ragaszkodik annyira az 1633-ki armalishoz, mely nézetem szerint a családot nem illeti. Ezen armalist ugyanis Vargha András, felesége Hapsi Dorottya, testvérei Miklós és István, valamint rokona Béres István nyerik. Kihírtetve lett Ónod városában 1633 aug. 5-én. A címer-szerzők tehát Borsod vármegye területén laktak ugyanakkor, a

midőn a görzsőnyi Varghák őse az innen nagyon távoli Veszprémben éldegél. A czímerszerző András és a görzsőnyiek őse tehát kortársak. Az armalisban nemcsak a czímerszerző felesége, testvérei, de még egyik rokona is megvan jelölve. Ellenben mélységesen hallgat arról a Balázsról, a kit szerzőnk az ő *fiának* óhajt megtenni. Az ily merész állításokat nem vehetjük jó néven attól, a ki annyira lelkiismeretesen kutatta fel családi leveleit s oly behatóan ismerkedett meg azok tartalmával. E botlástól eltekintve a munkát érdemes és értékes eredménynek ítélem és családtörténeti írónk figyelmébe ajánlom.

—re—

Szentpáli András és felesége Bornemissza Susána rövid deductioja.

Bornemissza Pál, Anna és Kata testvérek voltak. Bornemissza Pálnak Kendeffi leánytul (talán Judittul) leánya volt Kata. Ezen Bornemissza Katának volt három férje, Nagy Pál, Bethlen Mihály, Bánffi Dienes. Mind a három erőszakos halállal holt meg. Nagy Pál ora vére fojás miatt, Bethlen Mihályt Sz.-Miklóson a lő csapta a földhöz s ugy holt meg, Bánffi Dienesnek fejét vették, ettől jő le a gubernator Bánffi György lineája.

Bornemissza Pálnak Kendeffi leánytul 2-dik leánya Susánna, ennek első férje Kemény Boldisár, 2-dik férje Szentpáli András; Bornemissza Susánának mostoha fiai voltak a Szentpáli András fiai János és Ignác. János in coelibatu holt meg, Ignácznak Gávai Kata volt felesége, ezek is maradék nélkül holtanak meg. Bornemissza Susána is maradék nélkül holt meg. Ezen Bornemissza Susána birta a m.-szentpáli jöszágot, erről is neveztetik az andrásházi praediumban azon rét (mellyet most is qua successiot a M.-Szentpáli mlgs uraság bir) Asszony rétyének. Szentpáli János és Ignác M.-Szentpálti sohase birták.

Bornemissza Pálnak 2-ik feleségétül azaz Csokási leánytul való leánya Anna, fejedelemasszony első Apaffi Mihályné.

Bornemissza Pál testvérének Annának férje széki Teleki János, ezeknek fia első széki Teleki Mihály ország generalissa. Leányi Anna és Kata. Annának első férje czegei Vass László, 2-ik férje Kereszturi János, ennek maradéki a sámsondi Vээр Gáspár uraimék Lineája. Katának férje Stépán Ferencz, ennek maradéki a gróf Tholdalagi familia, general Vetési vagyis Kökényesdi, ugy Naprági Gábor uram lineája.

Bornemissza Pál 2-dik testvérének Katának férje Kollatovit György, ennek fia György, ennek leánya Kata, ennek első férje Kemény Péter, ennek fia János. Kollatovit Katának 2-dik férje Serédi István, 3-dik férje Bethlen György, ennek maradéki a Szentlványon lakó Bethlenek.

(1759. máj. 6-án kelt feljegyzés Alsófehérmegye levéltárában D.I. 295.sz. a.)

Molnár Géza.

